

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/87/2016
Identifikačné číslo spisu: 7215233202
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2016
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:7215233202.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú U. G., narodenú XX. júla XXXX, bývajúcu u matky, zastúpenú Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach ako opatrovníkom, dieťa matky Q. G., bývajúcej v A., A. 6, zastúpenej JUDr. Melániou Knopovou, advokátkou v Košiciach, Štúrova 20 a otca J. G., bývajúceho v A., T. XXXX/X, o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 27P/327/2015, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo 7. januára 2016 sp. zn. 7CoP/328/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) zhora označeným uznesením potvrdil uznesenie Okresného súdu Košice II (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) z 13. novembra 2015 č. k. 23P/433/2015 - 18, ktorým prvostupňový súd zamietol návrh matky na nariadenie predbežného opatrenia o zákaze styku otca s maloletou. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil matkou nepreukázaným nebezpečenstvom bezprostredne hroziacej ujmy na živote, zdraví, či inom záujme maloletej, keď otcovo zdržanie sa styku s maloletou by aj vzhľadom na jej vek mohlo mať za následok narušenie ich vzájomného vzťahu, pričom vysoko konfliktný až hostilný vzťah rodičov nemôže byť (za nezmenených pomerov od poslednej úpravy styku otca s maloletou) dôvodom pre zásah súdu do pomerov účastníkov formou predbežného opatrenia.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala včas dovolanie matka maloletej (ďalej aj „dovolatelka“). Navrhla, aby dovolací súd uznesenia odvolacieho, ako aj prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila odňatím jej možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 237 ods. 1 písm. f/ zákona č. 99/1963 Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“), ktoré malo spočívať v nedoručení jej vyjadrenia otca k návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. To malo mať pre rozhodnutie odvolacieho súdu zásadný význam pre posúdenie veci, avšak postup súdu bol v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a

rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces a vytýkané opomenutie malo za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.).

Otec považoval dovolanie matky za neprípustné.

Opatrovník maloletej dovolací návrh nepodal.

Uznesením z 19. februára 2016 č. k. 27P/327/2015-107 Okresný súd Košice II spojil na spoločné konanie veci vedené na takomto súde pod sp. zn. 27P/327/2015 (o uložení povinnosti matke informovať otca o maloletom dieťaťi), sp. zn. 23P/433/2015 (zákaz styku otca), sp. zn. 27P/27/2016 (o návrhu otca na nariadenie predbežného opatrenia) a sp. zn. 27P/28/2016 (o návrhu otca na zmenu zverenia maloletej), pričom spojené konania sa ďalej vedú pod sp. zn. 27P/327/2015.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O. s. p., bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O. s. p.

Ustanovenie § 239 O. s. p. v odsekoch 1 až 2 pripúšťa dovolanie proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu a za určitých podmienok aj proti potvrdzujúcemu uzneseniu (a/ odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, keďže má ísť po právnej stránke o rozhodnutie zásadného významu, b/ ide o uznesenie o priznaní, príp. nepriznaní účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky). V zmysle odseku 3 tohto ustanovenia však dovolanie nie je prípustné, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, súdnych poplatkoch, oslobodení od súdnych poplatkov, prerušení alebo neprerušení konania, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach o veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Predmetom preskúmania dovolacím súdom je potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, ktorým zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Odvolací súd v potvrdzujúcom uznesení však nevyslovil prípustnosť dovolania a nejde ani o uznesenie o priznaní alebo nepriznaní účinkov cudziemu rozhodnutiu (§ 239 ods. 2 písm. a/ a b/ O. s. p.), v ktorých prípadoch by inak dovolanie bolo prípustné. Keďže predmetom rozhodovania tu bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia, prípustnosť dovolania výslovne vylučuje ustanovenie § 239 ods. 3 O. s. p.

Dovolanie by vzhľadom na práve uvedené bolo procesne prípustné len, ak by v konaní, v ktorom bolo dovoláním napádané uznesenie vydané, došlo k niektorej z procesných väd zakladajúcich tzv. zmätočnosť konania podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a/ alebo g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Nie je pritom relevantné tvrdenie dovolateľky o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Dovolateľka procesné vady konania uvedené v § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. netvrdila a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Najvyššiemu súdu preto ostávalo len posúdiť, či je dôvodnou tá námietka dovolateľky, podľa ktorej mal odvolací súd svojím postupom odňať účastníkovi konania v tejto veci (dovolateľke) možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) tým, že nedoručil matke (navrhovateľke predbežného opatrenia) vyjadrenie otca k návrhu na nariadenie predbežného opatrenia matke, ktoré malo mať pri rozhodovaní odvolacieho súdu zásadný význam a matka nemala možnosť sa k takémuto podaniu vyjadriť.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, poskytovaných mu Občianskym súdnym poriadkom alebo iným predpisom procesného práva. O takúto procesnú vadu ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi jeho procesné práva [v zmysle § 18 O. s. p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O. s. p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O. s. p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O. s. p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O. s. p.) a na doručenie rozsudku do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O. s. p.)].

V súdnom konaní musia mať účastníci konania zabezpečenú tak spravodlivú (§ 1 O. s. p.) ako aj rýchlu a účinnú (§ 6 O. s. p.) ochranu práv. Predbežné opatrenie je jedným z inštitútov takéhoto zabezpečenia. Pri jeho nariadovaní, aj vzhľadom na to, že sa v tomto prípade jedná o dočasnú úpravu pomerov, prevláda požiadavka rýchlosti konania nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení. Rovnako ani skutočnosti, z ktorých súd pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vychádza, nie je potrebné dokazovať, ale postačuje ich osvedčenie navrhovateľom. Vykonávanie dokazovania v zmysle § 120 a nasl. O. s. p. nie je potrebné. S ohľadom na zmysel tohto procesného inštitútu sa ani zásada rovnosti účastníkov (ktorú treba vnímať aj v spojení so zásadou kontradiktórnosti) neuplatňuje tak striktne, resp. bezprostredne, ako je tomu v konaní o veci samej. Účastníci konania preto nemusia v každom štádiu konania nutne disponovať určitým procesným úkonom iného účastníka a v prípade niektorých procesných prostriedkov dokonca z ich povahy aj účelu vyplýva presný opak princípu rovnosti zbraní (viď bližšie § 75 ods. 6 a 8 O. s. p.). Uvedené platí tak v konaní pred súdom prvého stupňa, ako aj v dovolacom konaní (tu por. napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 152/2013).

Z obsahu spisu vyplýva, že vyjadrenie otca k návrhu matky nebolo doručené matke ani opatrovníkovi maloletej a možnosť dozvedieť sa o ňom i o jeho obsahu mali až z potvrdzujúceho uznesenia odvolacieho súdu, ktorý ho v odôvodnení rozhodnutia stručne priblížil (keď ďalšou možnosťou tu bolo prípadné nahliadnutie do spisu). Odvolací súd však pri rozhodovaní vychádzal z obsahu spisu a aj svoje rozhodnutie v zmysle § 219 ods. 2 O. s. p. odôvodnil skutočnosťami vyplývajúcimi z jeho obsahu. Postupoval pritom v súlade so záujmom rýchlej a účinnej ochrany práv účastníka (maloletej), ktorý má prednosť pred právom ostatných účastníkov vyjadriť sa k jednotlivým podaniam (v tomto prípade pred právom matky reagovať na obsah vyjadrenia otca). Zároveň odvolací súd bol povinný rozhodnúť o odvolaní bezodkladne (§ 217 ods. 1 O. s. p.). Skutočnosť, že odvolací súd vychádza pri svojom rozhodovaní o predbežnom opatrení z obsahu spisu (teda aj z podaní, s ktorými sa nemali možnosť oboznámiť a k nim sa vyjadriť účastníci konania odchylní od pôvodcu podania) nepredstavuje v tomto type konania porušenie žiadneho práva účastníka konania.

Potrebné preto bolo dospieť k záveru, že námietka matky o odňatí jej možnosti konať v dôsledku nemožnosti oboznámiť sa s otcovým vyjadrením k návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je neopodstatnená. Súd totiž ani nemal dôvod doručovať matke otcove podanie, keď už aj pri doručovaní rozhodnutia odvolacieho súdu (doručovaním všetkým účastníkom) postupoval nad rámec zákonnej

úpravy.

Podľa § 75 ods. 8 O. s. p. rozhodne súd o predbežnom opatrení bez vyjadrenia ostatných účastníkov. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia doručí súd ostatným účastníkom až spolu s uznesením, ktorým bolo predbežné opatrenie nariadené. Ak bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia odmietnutý alebo zamietnutý, nedoručuje súd ostatným účastníkom uznesenie o jeho odmietnutí alebo zamietnutí, ani prípadné odvolanie navrhovateľa; uznesenie odvolacieho súdu im doručí, len ak ním bolo nariadené predbežné opatrenie.

Týmto ustanovením sa prvostupňový súd neriadil celkom dôsledne už pri doručovaní svojho zamietajúceho uznesenia, ktoré doručil nielen matke, ale i opatrovníkovi. Následne uznesenie odvolacieho súdu bolo nad rámec vyššie uvedeného ustanovenia doručené všetkým účastníkom konania (matke, otcovi aj opatrovníkovi). Za týchto okolností nedoručenie vyjadrenia jedného rodiča k návrhu druhého rodiča, ktoré tu pri zachovaní riadneho postupu ani byť nemalo, nemohlo predstavovať postup súdu spôsobilý odňať dovolateľke možnosť konať pred súdom, pretože takýmto „opomenutím“ došlo len konečne k rešpektovaniu zákonnej úpravy (prikazujúcej v konaní o predbežnom opatrení skončenom zamietnutím návrhu až do jeho skončenia konať len s navrhovateľom).

Vzhľadom k tomu, že dovolanie matky nebolo podľa § 239 ods. 3 O. s. p. prípustné, nebola preukázaná matkou tvrdená procesná vada v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani iné vady uvedené v § 237 O. s. p., dovolací súd odmietol dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napádaného uznesenia odvolacieho súdu.

O náhrade trov dovolacieho konania napokon dovolací súd ani nerozhodoval, keďže šlo o konanie zahájiteľné aj bez návrhu, v ktorom je nedostatok práva účastníkov na náhradu trov bezvýnimočným zákonným pravidlom majúcim pôvod v § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p. Rozhodnutie o takejto otázke v skutočnosti ani žiadnym rozhodnutím nie je (keďže by ním došlo len k prevzatiu zákonnej úpravy, od ktorej sa nejde odchyliť a teda nie k výberu medzi aspoň dvoma možnosťami) a ako také je preto nadbytočné.

Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.